

CRNA GORA	
SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO: 4. III	20. 15. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ: 00-63-9/15-2/29	
VE ZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

Broj: 01-035-238/15-8
Podgorica, 3.03.15. godine

Skupština Crne Gore
- Odbor za rodnu ravnopravnost -

Poštovani,

U vezi sa pitanjem Marije Šćepanović, predstavnice Foruma žena SDP Crne Gore: „Molimo Vas da nam odgovorite kako će Vlada Crne Gore pomoći realizaciji Programa podrške ženama u biznisu, koji zajednički sprovode Investiciono-razvojni fond Crne Gore A.D., u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i UNDP-ijem, u djelu koji se odnosi na instrumente obezbjeđenja vraćanja kredita?

Obrazloženje

Program podrške ženama u biznisu, koji zajednički sprovode Investiciono - razvojni fond Crne Gore A.D., u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i UNDP-om, a koji se finansira se iz sredstava Evropske unije (IPA 2010), je dobro osmišljen mehanizam koji će doprinjeti ekonomskom osnaživanju žena, razvoju njihovog preduzetničkog potencijala, a istovremeno i podstaći održivi razvoj na lokalnom nivou. Naime, radi se o izuzetno povoljnoj kreditnoj liniji koja je će omogućiti ženama pokretanje sopstvenog biznisa i pristup tržištu rada i kapitala, što je od neprocjenjivog značaja za smanjenje stope nezaposlenosti, naročito u sjevernom dijelu Crne Gore gdje je procenat siromaštva i broj nezaposlenih najveći. Takođe, ovaj Program ima šansu da utiče na smanjenje raseljavanja iz sjeverne regije Crne Gore. Podaci iz prošle godine, govore da se za 7 mjeseci iselilo 900 stanovnika, tj. 4 stanovnika dnevno.

Međutim, sporan dio Programa odnosi se na instrumente njegovog obezbjeđenja, pogotovo kad su u pitanju mlađe žene, koje žele ostati u svojim sredinama i pokrenuti sopstvene biznise, ali nemaju odgovarajuće uslove obezbjeđenja sredstava za korišćenje ove kreditne linije. Kako se navodi iz Investiciono razvojnog fonda, kao jedino sredstvo obezbeđenja kredita prihvaćaće se administrativne zabrane na primanja, minimum jednog, bonitetnog žiranta (u zavisnosti od iznosa kredita i primanja žiranta), alternativno mjenice, hipoteke na nepokretnostima, bankarske garancije, garancije jedinica lokalne samouprave i garancije Vlade Crne Gore. Obzirom da većina, pogotovo mlađa populacija žena u složenoj socio-ekonomskoj situaciji u Crnoj Gori, neće moći da obezbijedi realizaciju kredita preko administrativnih zabrana, žiranata i hipoteka, postavlja se pitanje, koje će mjere preduzeti Vlada Crne Gore u saradnji sa lokalnim samoupravama, da ovaj Program ne ostane samo

Rimski trg, br 46, 81 000, Podgorica
tel: +382 20 482 129; fax: + 382 20 234 198; website: www.minmanj.gov.me

mrtvo slovo na papiru, a jedan dobro osmišljen koncept, kompatibilan sa sličnim motivišućim programima u Evropskoj uniji, ne zaživi.

Moramo imati u vidu da je jedan od uslova EU smanjenje nezaposlenosti, a u Crnoj Gori broj nezaposlenih je po posljednjim podacima 35,07 hiljada odnosno 15,9 %, što je za 0,4% više u odnosu na prošlu godinu i među najvećima je u regionu. Ista stopa u EU iznosi 11.5%. Na Zavodu za zapošljavanje registrovano je 7600 osoba sa visokim obrazovanjem, magistraturom ili doktoratom, sto je 1,3% nezaposlenih; 8600 sa visokim i višim obrazovanjem, sto je 1,45% nezaposlenih i 20 300 nezaposlenih srednjoškolaca. Od ukupnog broja evidentiranih na Zavodu 37 % odnosi se na naše građane sa sjevera Crne Gore. Broj nezaposlenih žena je 22 400.

Polazeći od naprijed navedenog, evidentno je da država ne bi smijela dopustiti da jedan od pohvalnih projekata, kakav je Program podrške ženama u biznisu "padne na ispitu", zbog nemogućnosti njegove realizacije u praksi. On zahtijeva sveobuhvatan pristup države, lokalnih samouprava i nadležnih institucija. Očekujemo od Vlade Crne Gore i resornih ministarstava, da omogući ženskom biznisu da zaživi, pogotovo na sjeveru, gdje su mlade žene izgubile svaku nadu za napretkom i jedini izlaz za obezbjeđenje egzistencije vide u odlasku iz svojih rodnih gradova.

I na kraju ističemo...ne možemo i ne želimo svi živjeti u Podgorici i na primorju ! Omogućite nam uslove za razvoj lokalnih sredina i na sjeveru Crne Gore i time nam dajte šansu da svojim znanjem i ženskim preduzetničkim potencijalom doprinesemo ravnomjernom regionalnom razvoju naše države."

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je pripremlilo sledeći

ODGOVOR

Poštovana gospođo Šćepanović,

Zahvaljujemo se na postavljenom pitanju i prilici da i ovdje na Zenskom parlamentu predstavimo punu informaciju građanima i građankama o naporima Vlade Crne Gore i međunarodnih organizacija u domenu podrške ženama u biznisu.

U sklopu IPA 2010 Programa rodne ravnopravnosti realizovanog od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava (u daljem tekstu: MLJMP) i UNDP-a, uz finansijsku podršku Delegacije EU u Crnoj Gori, u 4 pilot opštine (Cetinje, Kolašin, Mojkovac i Pljevlja), predhodnih godina, radili smo na podsticaju ženskog preduzetnickog potencijala. Program se realizovao uz punu angažovanost svih relevantnih aktera na lokalnom nivou – od gradonačelnika, preko menadžera, sekretarijata i biznis centara, zatim programski

Rimski trg, br 46, 81 000, Podgorica
tel: +382 20 482 129; fax: + 382 20 234 198; website: www.minmanj.gov.me

angažovanih ekspertkinja, NVO-a i samih preduzetnica. Program je obuhvatio 150 žena koje su kroz brojne edukativne aktivnosti unaprijedile preduzetnička znanja i vještine, a od kojih je 54 njih razvilo biznis planove. Sem toga, 34 žene iz opština Kolašin i Mojkovac su dobile finansijsku podršku za realizaciju dijela njihovih biznis planova od Regionalne razvojne agencije za Bjelasicu, Prokletije i Komovi, dok su u Cetinju dvije preduzetnice registrovale svoj biznis, a određeni broj aktivno djeluje kroz nevladino udruženje preduzetnica.

Prije nego smo otpočeli rad u 4 pomenute opštine, sproveli smo istraživanje o ženskom preduzetništvu i mapirali ključne probleme sa kojim se žene susreću kada je u pitanju razvoj preduzetničkog potencijala. Jedna od najbitnijih prepreka kod realizacije ovih planova je prije svega nedostatak i nedostupnost finansijskih resursa za otpočinjanje biznisa, te komplikovane i zahtjevne administrativne procedure kod banaka i Investiciono-razvojnog fonda (u daljem tekstu: IRF).

Shodno opredjeljenju da kroz Program rodne ravnopravnosti uticemo na stvaranje novih i unapređenje postojećih politika u ovom domenu, a podstaknuti nalazima istraživanja i iskustvima žena iz ove četiri opštine, intenzivno smo radili u protekle četiri godine na stvaranju ambijenta i raspoloženja kod različitih nezavisnih finansijskih institucija za unapređenje uslova za kreditiranje preduzetnica, uvođenje fleksibilnijeg pristupa, te manjim administrativnim zahtjevima. Upravo je Investiciono-razvojni fond, nedavno potvrdno odgovorio na naše uporno zagovaranje i uveo kredit sa povoljnijim uslovima za žensko preduzetništvo. Shodno ovim pomacima i zajedničkom interesovanju da unaprijedimo žensko preduzetništvo, postigli smo dogovor i potpisali Memorandum o saradnji u februaru o. g, u smislu potvrde naših zajedničkih napora po ovom pitanju i to na način što IRF nudi povoljne kredite, a MLJMP i UNDP kontinuirano informišu o ovoj mogućnosti kreditiranja, te prema mogućnostima nude i edukacije za preduzetnice.

Uvjereni da smo svi na istom zadatku, da unapređujemo žensko preduzetništvo, vjerujemo da će Investiciono razvojni fond u razmatranju kreditnih zahtjeva uvijek polaziti od primarnih motiva za uvođenje ove kreditne linije, te u svakodnevnoj radnoj praksi pružiti punu, ažurnu i pravovremenu podršku svim zainteresovanim preduzeticama, kako u procesu apliciranja za kredit, tako i u pribavljanju potrebne dokumentacije i razmatranju istih. Krediti po ovoj kreditnoj liniji odobravaće se do iznosa do 10.000€, uz kamatnu stopu od 3,5% na godišnjem nivou, kao i 3% za projekte koji se realizuju u opštinama na sjeveru Crne Gore, Nikšiću, Cetinju i Ulcinju. Rok otplate je do 6 godina, uključujući i grejs period od godinu dana. Kao instrument obezbjeđenja, neophodan je jedan žirant, s tim što IRF može alternativno prihvatiti i hipoteku, bankarske garancije, garancije jedinica lokalne samouprave i druge uobičajene instrumente obezbjeđenja.

Rimski trg, br 46, 81 000, Podgorica
tel: +382 20 482 129; fax: + 382 20 234 198; website: www.minmanj.gov.me

Dakle, problem koji ste Vi prepoznali, a tice se pitanja obezbjedjenja kredita koji preduzetnice uzimaju, prema novoj politici IRF-a ostavlja prostor za naš dalji rad i napore kako na lokalnom, tako i na državnom nivou.

Sada, kada smo na početku ovog projekta, sagledavamo mogućnosti sa lokalnim samoupravama za osnivanje tzv „garantnih fondova“ koji bi bili taj neophodni mehanizam podrške za veliki broj žena preduzetnica, koje ne mogu ponuditi nikakvo obezbjeđenje za ove mikro kredite IRF-a čak i po ovako povoljnim uslovima, i zalažemo se da pitanje kako pomenutog garantnog fonda tako i drugi problemi u podsticaju i razvoju ženskog preduzetništva od faze registrovanja do faze razvoja iz mikro u malo tj srednje preduzeće, budu integrisani u Strategiju ženskog preduzetništva koja je trenutno u izradi, a koja bi upravo morala da ponudi konkretan odgovor na stvaranje uslova za razvoj ženskog preduzetništva u naredne četiri godine.

Na kraju, u potpunosti ćemo se složiti sa Vama, da je razvoj ženskog preduzetništva odgovor na migracije sa sjevera, na sivu ekonomiju, na smanjenje nezaposlenosti i konačno, žensko preduzetništvo je preduslov sveukupnog ekonomskog razvoja Crne Gore.

Stoga će se Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i dalje zalagati za punu angažovanost i sveobuhvatan odgovor nadležnih Ministarstava i institucija u državi i na lokalnom nivou po pitanju razvoja ženskog preduzetništva.

S poštovanjem,

MINISTAR
Dr. Suad Numanović
(Signature)

Rimski trg, br 46, 81 000, Podgorica
tel: +382 20 482 129; fax: + 382 20 234 198; website: www.minmanj.gov.me